

ปัจจัยทำนายความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท *

Predictive Factors of Intention to Engage in Risky Drinking among Male Vocational students in Chai Nat province.

วชิรา ปิยะพันธุ์** พย.ม. Wachira Piyapan, M.N.S.

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์*** Ph.D. Rungrat Srisuriyawet, Ph.D.

พรนภา หอมสินธุ์*** Ph.D. Pornnapha Homsin, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยทำนายความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดชัยนาท จำนวน 240 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตอบด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในระดับต่ำ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ($\beta = .294$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ($\beta = .259$) ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ($\beta = -.226$) และเกรดเฉลี่ยการเรียน ($\beta = -.161$) สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของควมตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงได้ร้อยละ 39.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2_{adj} = .396, F_{(4, 235)} = 40.108, p < .001$) ดังนั้น ในการลดความตั้งใจของวัยรุ่นชายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงควรเน้นกลวิธี

ในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความเชื่อที่ผิดๆ ต่อการดื่มแบบมีความเสี่ยง รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา และการตัดสินใจท่ามกลางแรงกดดันจากเพื่อน และสังคมรอบด้าน

คำสำคัญ: ความตั้งใจ ดื่มแบบมีความเสี่ยง นักเรียนอาชีวศึกษาชาย

Abstract

The purpose of this predictive correlational study was to explore level of intention to engage in risky drinking and examine predicting factors of intention to engage in risky drinking among male vocational students. The Theory of Planned Behavior [TPB] (Ajzen, 1991) was used as a conceptual framework in this study. Participants were 240 male diploma 1-3 vocational students in Chai Nat Province. They were selected by multi-stage random sampling. Data were collected with self-administered questionnaires. Statistics including descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis were used for data analysis.

Results revealed that the sample reported low level of intention to risky drinking. Regression

* วิทยานิพนธ์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลมโนรมย์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

analysis demonstrated the TPB explained 39.6% of the variance in risky drinking intentions of students, with attitude ($\beta = .294$); subjective norms ($\beta = .259$); alcohol drinking refusal self-efficacy ($\beta = -.226$) and grade point average ($\beta = -.161$) making a significant contribution ($R^2_{adj} = .396$, $p < .001$). The results suggest that to reduce intention to risky drinking among male vocational students should address supporting values and beliefs against risky drinking and developing skills in assertiveness, communication, problem solving, and decision making that were resistant to peer, social, and cultural pressure.

Keywords: Intention, risky drinking, male vocational students

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสาธารณสุขที่พบมากขึ้นในวัยรุ่น จากการสำรวจภาพรวมของประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2544-2554 ความชุกของนักดื่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.6 เป็นร้อยละ 23.7 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2554 ตามลำดับ และสถิติการดื่มหนักหรือการดื่มปริมาณมากในครั้งเดียวใน 12 เดือนที่ผ่านมาในเยาวชนกลุ่มดังกล่าว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40.7 เป็นร้อยละ 41.7 ในปี พ.ศ. 2550 และ 2554 ตามลำดับ (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา [ศวส.], 2556 ก) และพบว่าอัตราการดื่มหนักในนักเรียนอาชีวศึกษาสูงกว่าสายสามัญ โดยพบในนักเรียนอาชีวศึกษาชายสูงกว่าในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงเป็น 2 เท่า (สาวิตริ อัจฉรงค์กรชัย, โอนามา หมักทอง และถนอมศรี อินทนนท์, 2552) สำหรับจังหวัดชัยนาทนั้นอยู่ในภาคกลาง พบว่า มีความชุกการดื่มของประชากรอายุ 20 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.7 เป็นร้อยละ 34.4 ในปี พ.ศ. 2550 และ 2554 ตามลำดับ และมีสัดส่วนของการดื่มในที่สาธารณะ (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบตามมาสูงเป็นลำดับที่ 8 ของระดับประเทศ โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.6 เป็นร้อยละ 58.9 ในปี พ.ศ. 2550 และ 2554 ตามลำดับ (ศวส., 2556 ข) และจากการศึกษาล่าสุดพบว่านักเรียนอาชีวศึกษา

ของจังหวัดชัยนาทมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึงร้อยละ 73.6 (วัลภา กุณพิทยะ, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2557) ซึ่งอาจเป็นสัญญาณเตือนว่าแนวโน้มการดื่มปริมาณมากน่าจะสูงตามมาด้วย จึงมีความเร่งด่วนในการทำความเข้าใจสภาพปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากในนักเรียนอาชีวศึกษา เพราะเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาอื่นๆ ตามมา

การดื่มแบบมีความเสี่ยง (Hazardous drinking or risky drinking) หรือการดื่มหนัก (binge drinking) หมายถึง การดื่ม 5 ดื่มมาตรฐานขึ้นไปในครั้งเดียว (สาวิตริ อัจฉรงค์กรชัย และคณะ, 2552) ส่งผลให้เกิดผลกระทบเฉียบพลัน ได้แก่ สูญเสียความทรงจำ ภาวะเมาค้าง (ศวส., ม.ป.ป.) สมองถูกทำลาย การเรียนเลวลง (วิชุดา กิจธรรรม, 2555) พฤติกรรมก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง (ปริทรรศน์ ศิลปะกิจ และพันธุ์นภา กิตติรัตนไพบูลย์, 2552) เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี (Rehm, Sheild, Joharchi, & Shuper, 2011) และอุบัติเหตุ ส่วนผลกระทบเรื้อรัง ได้แก่ สมองหดตัวลงส่งผลต่อบุคลิกภาพ การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและการทรงตัว (ศวส., ม.ป.ป.) ลักษณะพฤติกรรมดื่มแบบมีความเสี่ยงในวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นครั้งคราวตามเหตุการณ์ การวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงโดยตรงจึงมีข้อจำกัด เพราะความชุกของการดื่มแบบมีความเสี่ยงแปรผันตามบริบทของสถานการณ์สูง เช่น ช่วงเทศกาลต่างๆ ใกล้เคียงปิดเทอม เป็นต้น บางสถานการณ์หรือห้วงเวลาอาจพบความชุกต่ำมาก เช่น ช่วงใกล้สอบ นอกจากนี้การถามพฤติกรรมการดื่มแบบมีความเสี่ยงโดยตรงอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากการดื่มทั่วไป ผู้ตอบอาจอายหรือไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบพฤติกรรมของตน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาตัวแปรตามเป็นความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยงในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย โดยเฉลี่ยในช่วง 6 เดือนข้างหน้า เนื่องจากมีอัตราการดื่มหนักสูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่นดังที่กล่าวมาข้างต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ผ่านมาในด้านปัญหาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นนั้น พบว่า ปัจจัยที่สำคัญต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ความตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับ

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior [TPB]) (Ajzen, 1991) ที่กล่าวว่า ความตั้งใจ คือ การรับรู้โอกาสของการทำพฤติกรรมของตนว่าจะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมในอนาคต โดยเชื่อว่าความตั้งใจเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านบวกหรือด้านลบ ถ้าบุคคลเชื่อว่าเป็นประโยชน์ก็จะมีเจตคติดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น มีหลายการศึกษาที่พบว่าเจตคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ทิพวัลย์ ธีรสิริโรจน์, 2554; Chan, Wu & Hung, 2010; Collin, Witkiewitz, & Larimer, 2011; Phuphaibul, Nuntawan, & Loveland-Cherry, 2011) ส่วนการรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการประเมินตนเองว่าตนมีความมั่นใจในการปฏิเสธการกระทำพฤติกรรมได้เพียงใด จากการศึกษาของ Collins et al. (2011) พบว่า การรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงสามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการรับรู้ในศักยภาพของตนเองในการยับยั้งมิให้ตนเองกระทำพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจากการศึกษาของ Collins et al. (2011) พบว่าความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ถึงแรงกดดันของสังคมที่จะทำให้เกิดหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้นออกมา ถ้ากลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุคคลก็จะมีเจตคติที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมากขึ้น โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นได้ (ทิพวัลย์ ธีรสิริโรจน์,

2554; Collins et al., 2011; Phuphaibul et al., 2011) ปัจจัยภายนอกอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจ ได้แก่ ตัวแปรด้านประชากร (Fishbein, 2009) ประกอบด้วย เกรดเฉลี่ยการเรียน และความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกรดเฉลี่ยการเรียนเป็นตัวชี้วัดหนึ่ง ที่แสดงถึงความสามารถทางระดับสติปัญญาของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล โดยบุคคลที่เกรดเฉลี่ยการเรียนต่ำจะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักหรือแบบมีความเสี่ยงมากขึ้น (รัตติยา ทอนพลกรัง, พรนภา หอมสินธุ์ และ รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2558; Chaveepojnkamjorn & Pichainarong, 2010; Donath et al., 2012) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คือภาพรวมของสิ่งที่บุคคลคิด รู้สึกต่อตนเอง นอกจากนี้บุคคลที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำมักจะขาดความเคารพตนเองมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมมากกว่าบุคคลที่ประเมินว่าตนเองมีคุณค่าสูง โดยพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยกลุ่มที่ดื่มมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (วิสิษฐ์ ฉวีพจน์กำจร และณัฐจารี พิชัยณรงค์, 2552)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงพบน้อย เช่น งานของ รัตติยา ทอนพลกรัง และคณะ (2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราแบบหนักเป็นครั้งคราวของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และพบงานวิจัยในต่างประเทศเพียงการศึกษาเดียวที่ศึกษาความตั้งใจดื่มแบบมีความเสี่ยงในเยาวชนโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Collins et al., 2011) ดังนั้นในการศึกษานี้จึงใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ครอบคลุมปัจจัยทำนาย คือ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เกรดเฉลี่ย การเรียน และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพื่อทำนายความตั้งใจต่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน สถานศึกษา และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการดื่มหนักหรือดื่มแบบเสี่ยงในวัยรุ่นต่อไป

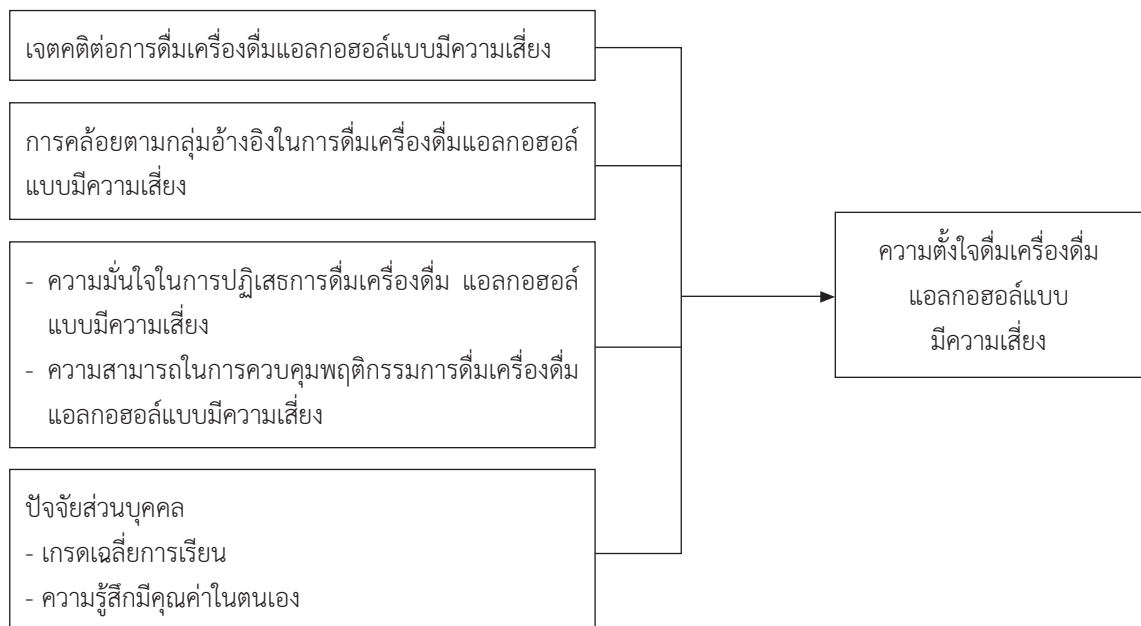
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาชายจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง และปัจจัยส่วนบุคคล (เกรดเฉลี่ยการเรียน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง) ที่มีต่อความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียน

อาชีวศึกษาชายจังหวัดชัยนาท

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior) (Ajzen, 1991) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ทฤษฎีนี้กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์หรือบุคคล มีตัวกำหนดพฤติกรรมที่สำคัญคือความตั้งใจ ความตั้งใจที่จะกระทำเป็นตัวทำนายการเกิดพฤติกรรมได้ดี โดยมีองค์ประกอบ 2 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรม นั่นคือ ปัจจัยภายในของบุคคลเอง และปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายใน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 2 องค์ประกอบย่อย คือ ความมั่นใจในการปฏิเสธ และความสามารถในการควบคุมตนเอง ส่วนปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลอาจส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจต่อพฤติกรรมนั้น (Fishbein, 2009) ได้แก่ เกรดเฉลี่ยการเรียน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยปัจจัยต่างๆ ดังที่กล่าวมาล้วนส่งผลต่อความตั้งใจ ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงทำนาย (predictive correlation design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนอาชีวศึกษาชาย ระดับปวช. ชั้นปีที่ 1-3 ในวิทยาลัยสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2557 ทั้งหมด 3 แห่ง หลักสูตรภาคปกติ จำนวน 1,841 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ขั้นแรก โดยสุ่มจับสลากรายชื่อวิทยาลัยในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชัยนาททั้งหมด 3 แห่ง จับสลาก 1 แห่ง ขั้นที่สองใช้วิธีสุ่มจับสลากสาขาวิชา ซึ่งมีทั้งหมด 8 สาขาวิชา ที่มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาชายเป็นส่วนใหญ่ โดยสุ่มมาครึ่งหนึ่งเพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษา 4 สาขาวิชา โดยในแต่ละสาขาประกอบด้วยจำนวนห้องเรียนที่แตกต่างกัน โดยแต่ละห้องมีจำนวนนักเรียนประมาณ 20-30 คน ขั้นที่สามสุ่มจับสลากห้องนักเรียนจาก 50 ห้อง ให้ได้ 11 ห้อง ได้จำนวนนักเรียน 240 คน

คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรเพื่อการประมาณสัดส่วน (Parel et al., 1973 อ้างถึงใน พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2553) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่สุด 217 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายและความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลจึงเพิ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 (Stanley, David, Janelle, & Stephen, 1990) เป็นจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 240 คน โดยกลุ่มตัวอย่างต้องไม่เป็นผู้ที่ป่วยด้วยโรคที่มีข้อจำกัดในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น โรคตับ โรคหัวใจ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ยการเรียน โรคประจำตัว อาชีพบิดามารดา สถานภาพครอบครัวของบิดามารดา ที่พักอาศัย พฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ประเมินโดยแบบสอบถาม The Global Self-Esteem Questionnaire ของ Rosenberg ซึ่งแปลโดย

Homsin (2006) จำนวน 10 ข้อ ลักษณะมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's scales) 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นข้อคำถามเชิงบวก 5 ข้อ ข้อคำถามเชิงลบ 5 ข้อ แบบวัดมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient (α)) ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ .75 คะแนนสูงหมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ประเมินโดยแบบสอบถามที่แปลจาก แบบวัดของ Collins et al. (2011) วัดโดยตรง มีลักษณะมาตรวัดความแตกต่างเชิงความหมาย ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ 2 คำ ที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน มีจำนวน 4 ข้อคำถาม (ไม่ชอบ-ชอบ ไม่พอใจ-พอใจ มีโทษ-มีประโยชน์ ไร้ค่า-มีคุณค่า) ระดับการวัดมี 9 ระดับ แบบวัดมีค่า α ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ .84 คะแนนสูง หมายความว่า นักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของนักเรียนทั้งหมด 5 กลุ่ม ได้แก่ เพื่อนสนิท พ่อแม่ เพื่อนในวิทยาลัย เพื่อนในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ และญาติพี่น้อง ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ประเมินโดยแบบสอบถามที่แปลและดัดแปลงจาก แบบวัดของ Collins et al. (2011) วัดโดยตรง มีลักษณะข้อคำถามที่ประกอบด้วย 2 ขั้ว (Bipolar) จำนวน 5 ข้อคำถาม มาตรวัดแบ่งเป็นระดับการวัดมี 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 (ไม่ยอมรับ-ยอมรับ) แบบวัดมีค่า α ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ .70 คะแนนสูงหมายความว่า นักเรียนมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในระดับสูง

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงโดยผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัด The Drinking Refusal Self-Efficacy Questionnaire-Revised Adolescent Version (DRSEQ-RA) ของ Young, Hasking, Oei and Loveday (2007) ประกอบด้วย ด้านการผ่อนคลายอารมณ์และความรู้สึก และด้านแรงกดดันทางสังคม ประกอบด้วย 9 ข้อคำถาม เป็นคำถามปลายปิด แบ่งคะแนนเป็น 4 ระดับ ได้แก่

คะแนน 4 หมายถึง แน่ใจอย่างยิ่งว่าจะไม่ดื่ม คะแนน 3 หมายถึง แน่ใจว่าจะไม่ดื่ม คะแนน 2 หมายถึง แน่ใจว่าจะดื่ม และคะแนน 1 หมายถึง แน่ใจอย่างยิ่งว่าจะดื่ม มีค่า α ในการศึกษา นี้ เท่ากับ .86 คะแนนสูงหมายความว่า นักเรียนมีความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงได้ในระดับสูง

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การรับรู้ของในศักยภาพของตนเองในการยับยั้ง หรือหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษา ประเมินจากแบบวัดความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ที่ผู้วิจัยแปลจากแบบวัดของ Collins et al. (2011) จำนวน 3 ข้อคำถาม แบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ คะแนน 5 หมายถึง เป็นไปได้แน่นอน คะแนน 4 หมายถึง เป็นไปได้ คะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ คะแนน 2 หมายถึง เป็นไปไม่ได้ และคะแนน 1 หมายถึง เป็นไปไม่ได้แน่นอน แบบวัดมีค่า α ในการศึกษา นี้ เท่ากับ .84 คะแนนสูงหมายความว่านักเรียนมีความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงได้ในระดับสูง

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (intention to risky drinking) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้ เฉลี่ย 6 เดือน ข้างหน้าว่าจะดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ประเมินโดยแบบสอบถามความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยผู้วิจัยแปลจากแบบวัดของ Collins et al. (2011) วัดโดยตรง จำนวน 3 ข้อ คิดเป็นคะแนนรวมเฉลี่ยความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง 6 เดือนมีลักษณะมาตรประมาณค่า 11 ระดับ ตั้งแต่ 0 ถึง 10 คะแนน แบบวัดมีค่า α ในการศึกษา นี้ เท่ากับ .88 คะแนนสูงหมายความว่านักเรียนมีความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในระดับสูง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (รหัส 09-1-2557

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2557) ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง ได้รับคำอธิบาย วัตถุประสงค์ของการศึกษาและการพิทักษ์สิทธิ พร้อมลงนามในใบยินยอม เข้าร่วมการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้นเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงรายละเอียด ขอความร่วมมือ นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และนัดหมายเพื่อขอรับใบอนุญาตจากผู้ปกครองในการให้นักเรียนเข้าร่วมการวิจัย ก่อนการเก็บข้อมูลอย่างน้อย 1 สัปดาห์

3. ผู้วิจัยได้นัดหมายกับอาจารย์ประจำชั้นเพื่อจัดสถานที่โดยอิสระและจัดที่นั่งห่างกันพอควร หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการแนะนำเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว 1 คน เข้าพบกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ ขอความร่วมมือ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยแจกแบบสอบถามพร้อมใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เมื่อนักเรียนลงนามใบยินยอมแล้ว ผู้ช่วยวิจัยเก็บใบยินยอมและให้ตอบแบบสอบถามโดยไม่มีอาจารย์อยู่ในบริเวณนั้นโดยใช้เวลา 30-40 นาที แบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ถูกเก็บอย่างมิดชิดในซองกระดาษ

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วน ก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ระดับความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสามารถในการทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงโดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple

regression analysis) โดยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น ได้แก่ normality, outliers, multicollinearity และ homoscedasticity ก่อน พบว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์สถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน มีอายุระหว่าง 15-21 ปี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 นักเรียนมีเกรดเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 2.84 โดยมีบิดามารดาจบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 34.6 และ 36.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 72.9) และอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ 57) กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่ง (ร้อยละ 60.2) เคยมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชีวิตที่ผ่านมา และร้อยละ 10.4 เป็นนักดื่มปัจจุบัน (เคยดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา)

2. ระดับความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงภาพรวมเท่ากับ 8.06 ($SD = 6.97$) จากคะแนนเต็ม 30

3. วิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบบมีความเสี่ยง (I) คือ เจตคติต่อการดื่ม (Att.) ($\beta = .294$) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ($\beta = .259$) ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (SE) ($\beta = -.226$) และเกรดเฉลี่ยการเรียน (GPA) ($\beta = -.161$) ตามลำดับ ทั้ง 4 ตัวแปรร่วมอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 39.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2 = .406, R^2_{adj} = .396, F_{(4, 235)} = 40.108, p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุระหว่างตัวแปรที่สามารถทำนายความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ($n = 240$)

ตัวพยากรณ์	<i>b</i>	<i>SE (b)</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
1. เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (Att.)	.312	.065	.294	4.830	< .001
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (SN)	.367	.086	.259	4.284	< .001
3. ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (SE)	-.219	.054	-.226	-4.084	< .001
4. เกรดเฉลี่ยการเรียน (GPA)	-2.618	.820	-.161	-3.194	< .001
Constant (a)	12.581	3.011		4.179	< .001

$R^2 = .406, R^2_{adj} = .396, F_{(4, 235)} = 40.108 ; p < .001$

สมการทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในภาพรวม ดังนี้

สมการการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

สมการคือ $Y = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_nX_n$
 $I = 12.581 + 0.312(\text{Att.}) + 0.367$

(SN) - 0.219 (SE) - 2.618 (GPA)

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาชายมีความตั้งใจต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.06 ($SD = 6.97$) จากช่วงระดับคะแนน 0-30 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความชุกของการดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา (Current drinking) เพียงร้อยละ 10.4 ซึ่งไม่สูงนัก ดังนั้นอาจเกี่ยวข้องต่อความตั้งใจดื่มที่ค่อนข้างต่ำด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Phuphaibul et al. (2011) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นไทย พบว่ามีค่าเฉลี่ยของระดับความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 30 วันข้างหน้าเท่ากับ 1.62 ($SD = 0.94$) จากช่วงระดับคะแนน 1-5 ซึ่งค่อนข้างต่ำเช่นกัน แม้จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบทั่วไปก็ตาม ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นอาจไม่ได้มีแผนการหรือตั้งใจไว้ล่วงหน้าเสมอไป แต่เมื่อเทียบกับการศึกษาของ Collins et al. (2011) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายการดื่มแบบมีความเสี่ยงในนักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา พบว่ามีระดับความตั้งใจดื่มแบบมีความเสี่ยงใน 30 วันข้างหน้าค่อนข้างสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ($SD = 1.89$) จากช่วงระดับคะแนน 1-5 อธิบายได้ว่า การดื่มของวัยรุ่นตะวันตก โดยเฉพาะการดื่มแบบเมาหัวราน้ำหรือการดื่มแบบมีความเสี่ยง พบได้บ่อยกว่า เนื่องจากมีวัฒนธรรมการจัดงานปาร์ตี้ทุกวันศุกร์ ดังสถิติขององค์การอนามัยโลก พบว่า ความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบของการดื่มปริมาณมากในครั้งเดียว (heavy episodic drinking) ใน 30 วันที่ผ่านมา ในประชากรเพศชายที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป สูงกว่าของประเทศไทยถึง 6 เท่า (World Health Organization [WHO], 2014) นอกจากนี้ อาจเป็นผลจากการให้ข้อมูลของนักเรียนที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากบริบทของสังคมไทยนั้น พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนยังไม่ถูกสังคมยอมรับ (Phuphaibul et al., 2011)

2. ปัจจัยที่สามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายได้ถึงร้อยละ 39.6 ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มฯ รองลงมา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงฯ ความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มฯ

และเกรดเฉลี่ยการเรียนรู้ โดยสรุป ดังนี้

2.1 เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง สามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาชายได้สูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .294, p < .001$) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีที่กล่าวว่า ความตั้งใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยเจตคติต่อพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรม (Ajzen, 1991) โดยเชื่อว่าการทำพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะตั้งใจทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้ามหากมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลในทางลบก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่ตั้งใจแสดงพฤติกรรมนั้น ดังนั้นนักเรียนที่มีความคิดเห็น ความเชื่อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในด้านบวก เชื่อว่าให้ผลในด้านที่ดี ย่อมนำไปสู่ความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Collins et al. (2011) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายการดื่มแบบมีความเสี่ยงในนักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .73, p < .001$)

2.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงสามารถทำนายความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาชายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .259, p < .001$) เป็นไปตามทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรม เนื่องจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ถึงแรงกดดันของสังคมที่จะทำให้เกิดแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนี้ออกมา (Ajzen, 1991) โดยกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน และสังคม เห็นสมควรให้ดื่มหรือไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยนักเรียนอาชีวศึกษาชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (15-19 ปี) ถึงร้อยละ 92.5 ซึ่งเป็นวัยที่ติดสังคมเพื่อน (สุวรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Collins et al. (2011) ได้ศึกษาปัจจัย

ทำนายนการตีแบบมีความเสี่ยงในนักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ สามารถทำนายความตั้งใจตีแบบมีความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .07, p < 0.05$)

2.3 ความมั่นใจในการปฏิเสธการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงสามารถทำนายความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาชายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.226, p < .001$) เป็นไปตามทฤษฎีที่กล่าวว่า ถ้านักเรียนประเมินตนเองว่ามีความมั่นใจในการปฏิเสธการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในสถานการณ์ต่างๆ ต่ำจะมีความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Collins et al. (2011) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายการตีแบบมีความเสี่ยงในนักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าความมั่นใจในการปฏิเสธการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงสามารถทำนายความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.11, p < .001$) อย่างไรก็ตามมีบางงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงของ รัตติยา ทอนพลกรัง และคณะ (2558) พบว่าความมั่นใจตนเองในการปฏิเสธการตีสุราไม่มีความสัมพันธ์กับการตีสุราแบบหนักเป็นครั้งคราว

2.4 เกรดเฉลี่ยการเรียน สามารถทำนายความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในของนักเรียนอาชีวศึกษาชายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.161, p = .002$) อธิบายได้ว่าความสามารถทางการเรียนเป็นการแสดงความสามารถระดับสติปัญญาของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Flay & Petraitis, 1994 อ้างถึงใน พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2553) โดยนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดี จะมีความคิดไตร่ตรอง มีเหตุผลในการตัดสินใจจะมีสูงกว่าเด็กกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำ ดังนั้นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยการเรียนต่ำ จะมีความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Donath et al. (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยได้ศึกษาปัจจัยทำนายการตีแบบเสี่ยงในเยาวชน

ในประเทศเยอรมันพบว่า เกรดเฉลี่ยทางการเรียนต่ำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบเสี่ยง 1.18 เท่า (OR=1.18, 95% CI (1.148, 1.224) และทำนายการตีแบบหนักเป็นครั้งคราวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .170, p < .001$) และจากศึกษาเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ของ รัตติยา ทอนพลกรัง และคณะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตีสุราแบบเสี่ยง ของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดสุรินทร์พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการตีสุราแบบเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (AOR = 3.18, 95% CI = 1.66 – 6.09)

ตัวแปรที่ไม่สามารถทำนายความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความสามารถควบคุมตนเองฯ โดยความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนั้น อภิปรายได้ว่า เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบวัดของโรเซนเบิร์ก ในการประเมินความรู้สึกที่มีคุณค่าของตนเองโดยทั่วไปซึ่งเป็นการวัดแบบไม่เฉพาะ และความตั้งใจต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีลักษณะพฤติกรรมที่เฉพาะมากๆ ดังนั้นการวัดของโรเซนเบิร์ก จึงอาจไม่สะท้อนความสัมพันธ์ในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2553) ได้ศึกษาความเชื่อ แบบแผนการตี และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระยะต่างๆ ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองไม่สัมพันธ์กับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระยะต่างๆ

ความสามารถควบคุมตนเองในการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงในของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ไม่สามารถทำนายความตั้งใจตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง อภิปรายได้ว่า บุคคลที่เชื่อมั่นว่ามีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติพฤติกรรมจะรับรู้การควบคุมพฤติกรรมนั้นสูง ในทางตรงข้ามบุคคลที่เชื่อมั่นว่ามีปัจจัยที่ขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรมจะรับรู้การควบคุมพฤติกรรมนั้นต่ำ (สมจิต หนูเจริญกุล, วัลลา ตันตโยทัย และรวมพร คงกำเนิด, 2543) ซึ่งผลการศึกษานี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 62.9) เคยมีประสบการณ์การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มาแล้วในช่วงชีวิตที่ผ่านมา

และมีพฤติกรรมการดื่มในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ถึงร้อยละ 10.4 จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนชายที่มีประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน หรือดื่มอยู่ในปัจจุบัน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ไม่มีผลต่อความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง นั่นคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อนส่วนใหญ่ มีความสามารถในการควบคุมตนเองในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงไม่ต่างกัน จึงทำให้ไม่มั่นใจว่าถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปแล้วจะควบคุมตัวเองได้ จึงทำให้ไม่สามารถทำนายความตั้งใจดื่มซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Collins et al. (2011)

ข้อเสนอแนะ

1. พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการทำความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนให้เกิดเจตคติที่ถูกต้องถึงโทษและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยเน้นในกลุ่มที่เกรดเฉลี่ยการเรียนต่ำ และควรเลือกใช้กลุ่มที่มีอิทธิพลที่สำคัญๆ ในการคล้อยตามในวัยรุ่น เช่น เพื่อนซักจูงให้หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยเน้นที่การหลีกเลี่ยงเข้าไปในสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าใช้การควบคุมหรือยับยั้งในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพ ควรเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานการณ์ต่างๆ ท่ามกลางแรงกดดันจากเพื่อน และสังคมรอบด้านต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเฝ้าระวังความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง โดยเน้นในนักเรียนอาชีวศึกษาชายที่มีเกรดเฉลี่ยทางการเรียนต่ำเป็นพิเศษ ประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การประเมินความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง เพื่อที่จะค้นหาปัญหาตั้งแต่เริ่มแรก โดยนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกการเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง

จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนห่างไกลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมในการลดความตั้งใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง ที่เน้นปรับลดเจตคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง การใช้ตัวแบบที่ดีให้เกิดการคล้อยตามในการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง การเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงท่ามกลางแรงกดดันจากเพื่อน และสังคมรอบด้านต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปี พ.ศ. 2557 จึงขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวัลย์ ธีรสิริโรจน์. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ปริทรรศ ศิลปะกิจ และพันธุภา กิตติรัตน์ไพบูลย์. (2552). *แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา*. กรุงเทพฯ: ทานตะวันเปเปอร์.
- พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2553). ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะเวลาต่างๆ ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 5(2), 28-39.
- รัตติยา ทอนพลกรัง, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราแบบหนักเป็นครั้งคราวของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารพยาบาล*

- สาธารณสุข, 29(1), 29-42.
- วัลภา กุณทิยะ, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดชัยนาท. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 8(1), 12-26.
- วิชุดา กิจจรธรรม. (2555). เหตุและผลของพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต/นักศึกษาไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 18(1), 1-15.
- วิศิษฐ์ ฉวีพจน์กำจร และณัฐภาพร พิชัยณรงค์. (2552). ความภาคภูมิใจในตนเอง และความอดทนต่อการไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 28(1), 47 - 55.
- ศุภย์วิชัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2556 ก). *สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556*. นนทบุรี: เดอะกราฟิกซิสเต็มส์.
- ศุภย์วิชัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2d556 ข). *รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2554*. นนทบุรี: เดอะกราฟิกซิสเต็มส์.
- ศุภย์วิชัยปัญหาสุรา (ศวส.). (ม.ป.ป.). *แอลกอฮอล์และสมอง*. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/matters/view/109/>
- สมจิต หนูเจริญกุล, วัลลา ตันตโยทัย และรวมพร คงกำเนิด. (2543). *การส่งเสริมสุขภาพ: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติการพยาบาล*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สชาติร์ อัจฉางค์กรชัย, อโนมา หมักทอง และถนอมศรี อินทนนท์. (2552). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สุวรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์. (2552). *พัฒนาการของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลรามารามธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Chan, D. C., Wu, A., & Hung, E. P. (2010). Invulnerability and the intention to drink and drive: An application of the theory of planned behavior. *Accident Analysis & Prevention*, 42(6), 1549-1555.
- Chaveepojnkamjorn, W., & Pichainarong, N. (2010). Factors associated with alcohol consumption among male high school students in central Thailand. *Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health*, 41(3), 735.
- Collins, S. E., Witkiewitz, K., & Larimer, M. E. (2011). The theory of planned behavior as a predictor of growth in risky college drinking. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 72(2), 322.
- Donath, C., Gräßel, E., Baier, D., Pfeiffer, C., Bleich, S., & Hillemacher, T. (2012). Predictors of binge drinking in adolescents: Ultimate and distal factors-a representative study. *BMC Public Health*, 12(1), 263.
- Fishbein, M. (2009). An integrative model for behavioral prediction and its application to health promotion. In R. J. Diclemente, R. A. Crosby, & M. C. Kegler (Eds.), *Emerging theories in health promotion practice and research* (2nd ed.). (pp. 215 - 234). San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Homsin, P. (2006). *Predictors of smoking uptake among Thai male adolescents: Early smoking stages*. Unpublished doctoral dissertation. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Phuphaibul, R., Nuntawan, C., & Loveland-Cherry,

- C. J. (2011). Predicting alcohol drinking intention and behavior of Thai adolescents. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research, 15*(1), 28-38.
- Rehm, J., Shield, K. D., Joharchi, N., & Shuper, P. A. (2011). Alcohol consumption and the intention to engage in unprotected sex: systematic review and meta-analysis of experimental studies. *Addiction, 107*(1), 51-59.
- Stanley, L., David, W. H., Janelle, K., & Stephen, K. L. (1990). *Adequacy of sample size in health studies*. Chichester: John Wiley & Sons.
- World Health Organization [WHO]. (2014). *World health statistics*. Retrieved from http://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/msb_gsr_2014_2.pdf?ua=1
- Young, R. M., Hasking, P. A., Oei, T. P., & Loveday, W. (2007). Validation of the drinking refusal self-efficacy questionnaire-revised in an adolescent sample (DRSEQ-RA). *Addictive Behaviors, 32*(4), 862-868.